

7. Макуцька Н. Особливості відбиття фольклору в інструментальних творах В. Барвінського (на прикладі циклу для фортепіано “Колядки і щедрівки”) // Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади / Редактор-упорядник В. Грабовський. – Дрогобич: Посвіт, 2008. – С. 36 – 45.

8. Павлишин С. Василь Барвінський. – К.: Музична Україна, 1990. – 88 с.

9. Стельмащук Р. Нові напрямки і тенденції європейської музики в творчості українських галицьких композиторів першої половини 20

століття (до 1939 року) // Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи. – Львів: Сполом, 1997. – С. 19 – 30.

10. Філоненко Л. Заграймо на Різдво // Музика. – 5 (269). Вересень-жовтень, 1990. – С. 15.

11. Філоненко Л. Рукописи не горять: Передмова // В. Барвінський. Три прелюдії / Ред.-упор. Л. Філоненко, В. Сенкевич. – Дрогобич: Ред.-вид. відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2006. – С. 4 – 13.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2008.

УДК 78.09 (477) “ХХ”

**Ірина Гринчук**, кандидат педагогічних наук, доцент Інституту мистецтв  
Тернопільського національного педагогічного університету  
імені Володимира Гнатюка

## **РОЛЬ РОДИНИ БАРВІНСЬКИХ У ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ “ПРОСВІТИ”**

У статті висвітлюються віхи діяльності “Просвіти” на Тернопільщині, постаті видатних культурно-громадських діячів-просвітян, зокрема представників родини Барвінських.

**Ключові слова:** “Просвіта”, читальня, філія, товариства.

**П**остановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження культури Тернопільщини, зокрема кінця ХІХ – першої половини ХХ століть, демонструє взаємодію двох тенденцій, обумовлених різними соціально-політичними факторами: доцентрової, спрямованої на утвердження національних культурницьких засад, та відцентрової, обумовленої впливами інших культур.

Під цим ракурсом коротко розглянемо діяльність українських громадських організацій, які діяли на території краю в означений період, зокрема, товариства “Просвіта”, яке утворилося в Галичині на противагу антиукраїнським течіям у культурному житті: колонізаторській та русофільській.

До вивчення історії “Просвіти” зверталосся ряд дослідників, серед сучасних слід навести імена О. Коновця, І. Мельника, Д. Свідника, Т. Комаринця, А. Середяк, Ж. Ковби, М. Кугутяжа, О. Германа, І. Зуляка [1] та інших.

**Метою статті** є висвітлення процесу становлення товариства “Просвіта” на теренах Тернопілля та ролі родини Барвінських у її діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Окреслюючи значення товариства для росту матеріального і духовного рівня українського населення краю, зокрема просвіти широких верств та розвитку національного шкільництва, наведемо слова Володимира Барвінського: “Це діло-то один із наших народних подвигів. Було це створення українського шкільництва, це були, так сказати, – цивілізаційні хрестини українського народу в новій добі. Але історія запише його з таким натиском, як свого часу хрещення Руси” [за 1, 60].

Активну участь в організації та діяльності “Просвіти” на Західній Україні відіграла Тернопільщина, її видатні представники. Так, одним із ініціаторів заснування “Просвіти” був о. Степан Качала (1815 – 1888), парох с. Шельпаки (тепер Підволочиський район), який став почесним членом “Просвіти”, співорганізатором “Руського педагогічного товариства”, членом-засновником Літературного Товариства імені Т. Шевченка (згодом – НГШ), послом першого Галицького сейму.

Українські народовські громади краю серед перших привітали загальний збір “Просвіти” 8 грудня 1868 року, одну із них підписано “Бережанці”, під іншою стоять підписи професорів

## РОЛЬ РОДИНИ БАРВІНСЬКИХ У ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ “ПРОСВІТИ”

К. Ганевича, О. Барвінського, К. Лучаковського. Просвітяни краю тісно взаємодіяли із управою товариства. Так, перший голова товариства А. Вахнянин неодноразово приїздив на Тернопільщину, беручи участь у публічних концертах у залі Нового замку, у відкритті читальні “Просвіти”, зокрема у с. Староміщина, неподалік Підволочиська, організованої з ініціативи отця Степана Кобилянського.

Відмітимо, що першою серед них була читальня в с. Денисові (24.01.1874 р.), заснована о. Йосипом Вітошинським (1838 – 1901), відомим диригентом, засновником селянських хорів, оркестрів, організатором курсів диригентів. Ще одна читальня (1884), а згодом і школа співу (1885) була заснована у с. Біла на Тернопільщині о. Амвросієм Крушельницьким, батьком славетної Соломії Крушельницької. Курс навчання нотного співу в цій школі поєднувався з навчанням гри на скрипці і тривав п’ять місяців.

Згодом ця традиція вишколу музикантів-аматорів була продовжена “Просвітою” разом із філіями Вищого музичного інституту імені М. Лисенка. Такий курс у 1933 році закінчив уродженець с. Острів біля Тернополя, Богдан Антків, згодом заслужений артист України. Керований ним хор “Просвіти” (який свого часу заснував батько Михайло Антків) на огляді сільських хорів на честь 100-річчя М. Лисенка у 1942 році у Львові був відзначений першою нагородою та премією [3, 11].

Третім головою “Просвіти” (1873 – 1877) був дідич села Вікна на Гусятинщині, Володислав Федорович (1845 – 1917), який сприяв повороту діяльності “Просвіти” від політичної – до освіти народу, жертвував значні суми для діяльності організації, займався збиранням фольклору (для впорядкування та опису своєї колекції та архівів він запрошував І. Франка, був у дружніх відносинах з М. Грушевським), дбав про поширення українських книг та підручників українською мовою не лише на Галичині, але й за її межами. За час його головування виникають перші філії “Просвіти” у повітах: 1875 р. – у с. Бортники біля Ходорова, друга – 29.06.1876 р. – у Тернополі.

Установчі збори Тернопільської філії відбулися у залі магістрату, серед учасників були міщани та селяни із передмістя, вчителі, зокрема, директор народної школи С. Загайло, викладач В. Загайкевич, катехит о. В. Копитчак, прокурор Логінський, редактор газети “Діло” В. Барвінський. Головою проводу був обраний адвокат В. Лучаківський, секретарем – О. Барвінський, який виконував основні функції управління філією.

Отже, представники родини Барвінських стояли біля витоків організації філії.

Прикметним є те, що статут філії, укладений восени 1875 року, спочатку був відхилений пропольським Галицьким Намісництвом і лише після протесту української громади до міністерства у Відні та доопрацювання був всетаки затверджений.

На початку своєї діяльності філія охоплювала також Збаразький, Гусятинський, Скалатський, Тереховлянський і Чортківський повіти, тому управа, зокрема за активною участю О. Барвінського [2], розгорнула значну роботу з організації читальні як первинних осередків “Просвіти” у селах Тернопільщини, сприяла формуванню повітових філій, зокрема у Підгайцях (1892), у Бережанах і Борщеві (1895), у Гусятині (1898), Тереховлі (1903), Заліщиках (1906), Зборові (1906), Бучачі (1907), Збаражі (1908), Чорткові (1908), Скалаті (1909), Козові (1911), Товстому (1912) [3, 28].

Розглядаючи означений період у діяльності товариства, слід відмітити велику роль представників згаданої вище родини Барвінських у розвитку культури не лише Тернопільщини, але й усієї Галичини. Не зупиняючись ґрунтовно на давніх культурних коренях родини [2], у контексті статті згадаємо отця Григорія (1802 – 1880), який віддав парафіянам с. Шляхтинці біля Тернополя 50 років пастирського та культурно-просвітницького служіння. Показовим є, що у 1843 році о. Г. Барвінський розпочав добровільно навчати дітей у школі основам релігії, за що окружний уряд висловив йому письмову похвалу. Отець Барвінський вивчав та записував народні пісні, його рукописи зберігаються сьогодні у ЛНБ.

Велику шану української спільноти заслужив його син – Олександр Барвінський, культурно-освітній і громадсько-політичний діяч, історик, педагог, публіцист, видавець, дійсний член НТШ (1899), чоловік Євгенії, батько Богдана, Василя та Олександра Барвінських, Ольги Бачинської. Він навчався у Тернопільській гімназії (1857 – 1865), де за рекомендацією тоді гімназиста, згодом видатного фізика, відкривача х-променів, перекладача на українську мову “Біблії” Івана Пулюя, вступив до таємного студентського товариства “Громада”, яке мало на меті сприяти національному становленню його учасників, поширенню знань рідної мови та історії, організації національно спрямованих культурницьких акцій. Завершив навчання на філософському факультеті Львівського університету (1865 – 1869).

О. Барвінський вів у краї значну педагогічну діяльність як заступник вчителя гімназії в Бережанах (1869), вчитель семінарії у Тернополі

(1871), згодом – професор семінарії у Львові (1888). Вагомою була і його громадсько-культурна праця: голова, згодом почесний член “Українського педагогічного товариства”, “Просвіти”, “Руської бесіди”, “Сільського господаря”, “Учительської громади”, член-кореспондент віденської Архівальної ради, заступник сеніяра Ставропігійського братства і голова кураторії “Народного дому” у Львові.

Олександр Барвінський сприяв заснуванню кількох українських гімназій у Східній Галичині, в тому числі у Тернополі (1898) був ініціатором реформування НТШ (1892), його головою (1893 – 1897), редактором 4-х томів “Записок НТШ”, головою мовної й археологічної комісії НТШ, редактором ряду українських газет та журналів. Серед його заслуг варто згадати видання 24-х томів “Руської історичної бібліотеки” (1883 – 1894), зокрема, у Тернополі вийшло 15 томів. Він – автор і упорядник хрестоматій (читанок) з української літератури, низки статей з проблем шкільної освіти, української історії, мовознавства, політичного життя. Завдяки його старанням та вимогам у Львівському університеті було створено кафедри української мови та літератури, історії України.

Значною була і громадсько-політична діяльність О. Барвінського: посол австрійського парламенту (1891 – 1907) та Галицького сейму (1894 – 1904), Член Шкільної ради Галицького намісництва (1893 – 1918), член Палати панів австрійського рейхстагу (1917 – 1918). Олександр Барвінський брав участь у створенні в жовтні 1918 року Української Національної Ради, був секретарем освіти та віросповідання в уряді ЗУНР.

Про вагомість його політичної та культурно-просвітньої діяльності свідчить, зокрема, і такий факт, що у таємному циркулярі департаменту поліції царської Росії про заборону в’їзду до Росії ряду визначних українських діячів наводиться прізвище О. Барвінського [за 1, 64].

З його іменем тісно пов’язана розбудова та успішна діяльність ряду культурно-просвітніх товариств на Тернопільщині, крім згадуваної вище “Просвіти”, зокрема, “Міщанської читальні” (згодом – “Міщанського братства”, “Руської бесіди” (1884), які стали осередком культурно-мистецького життя міщан та жителів повіту.

У 1885 році О. Барвінського було обрано радником до міської управи Тернополя, на засіданнях якої виступали німецькою чи польською мовами, і лише за його прикладом радники-українці почали проголошувати рідною мовою. Про великий авторитет О. Барвінського

говорить і такий цікавий факт, що перше видання популярної серії, яке мало назву “Зоря”, читаночка для сільських людей. Часть 1”, вийшло завдяки допомозі купця М. Димета, почесного члена товариства, та учнів Тернопільської гімназії, які за прикладом свого професора О. Барвінського зібрали та передали товариству 10 римських [за 1, 60].

Як згадувалося вище, вчений, просвітитель, громадський діяч О. Барвінський залишив значний слід у різних напрямках діяльності “Просвіти”, ряду інших українських культурних та політичних організацій. Тому від’їзд Олександра Барвінського до Львова для продовження викладацької діяльності став втратою для тернопільської філії, яка організувала йому урочисті проводи, пошановуючи його самовіддану 17-літню просвітянську діяльність [3, 63].

О. Барвінський тісно співпрацював з видатними представниками культури і науки не лише Галичини, але й Буковини (Ю. Федькович, брати Воробкевичі, які під його впливом почали писати українською, С. Смаль-Стоцьким), Наддніпрянської України (Т. Рильський, О. Кониський, В. Антонович та інші). У Барвінських в Тернополі й Шляхтинцях гостював письменник П. Куліш (1869, 1872, 1879), саме на пропозицію Олександра Барвінського звернувся до написання музики до “Заповіту” Микола Лисенко (1867), що стало поштовхом до написання музики до цілого ряду творів Кобзаря. Уперше “Заповіт” був виконаний у Львові на вечорі, приуроченому сьомій річниці з дня смерті Т. Шевченка, який започаткував традицію просвітянських Шевченківських днів. Окрім М. Лисенка, у львівській квартирі Барвінських гостювали Леся Українка, митрополит Андрей Шептицький, багато видатних українців.

Після польської окупації Львова О. Барвінський відійшов від громадсько-політичного життя, займався видавничою справою, писав мемуари “Спомини з мого життя” [2]. На вшануванні О. Барвінського з нагоди його 75-річчя великий українець, уродженець нашого краю, Б. Лепкий, який мав тісні творчі зв’язки з представниками цієї родини, підкреслив: “Усіх цих здобутків добився О. Барвінський не широким жестом, гарною поставою та ефектом..., як більш важкою, невтомною роботою протягом 60 літ життя. Придбавши собі навіть серед ворогів славу чесного, мудрого й розважливого чоловіка, він... як міг старався щось придбати для здійснення своїх національних ідеалів, для реалізації своєї програми” [за 1, 68].

Однодумцем і великим помічником

О. Барвінського була його дружина Євгенія Барвінська (1854 – 1913). Її громадська та культурна діяльність як вокалістки, піаністки, хорової диригентки мала значний вплив на розвиток музичної культури краю. Серед її заслуг – організація та керівництво чоловічим та жіночим хорами у Тернополі (1882 – 1886 роки), активна участь у “артистичних мандрівках”, організованих “Академічним братством”, “Руською бесідою” та “Просвітою”. Її виступи прикрашали імпрези українських культурних товариств, за що Є. Барвінська отримала визнання як “подільського соловейка”, “достойної подвижниці, провідниці” [2, 311, 328].

Тогочасна українська періодика, для прикладу газета “Діло”, наводить численні відгуки на концерти з участю та за підтримки родини Барвінських, зокрема про перший “руський концерт” (1882) та Шевченкові роковини (1884), які достойно завершили організаційне відкриття тернопільської “Руської бесіди” [2, 313], а згодом заклали традицію просвітянських Шевченківських днів.

На Тернопільщині пам’ятають ім’я та заслуги видатного крайнина, усієї родини Барвінських. Так, у 1997 році в с. Шляхтинці на будинку школи встановлено пам’ятну таблицю, у приміщенні школи відкрито кімнату-музей сім’ї Барвінських. Відзначаючи 100-літній ювілей української гімназії у Тернополі, освітяни та науковці краю провели, зокрема, науково-практичну конференцію, ряд доповідей у якій були присвячені О. Барвінському. Ім’я О. Барвінського сьогодні носить Чортківське педагогічне училище.

Ще один видатний представник родини – Володимир Барвінський, український громадський діяч, історик, соціолог, письменник, літературний критик і публіцист, перекладач. В українському громадсько-політичному, літературному житті 70-х початку 80-х років XIX століття йому належить одне з помітних місць, однак, впродовж багатьох десятиліть його ім’я несправедливо замовчували, а творчість – тенденційно критикували.

В. Барвінський – один з співзасновників товариств “Просвіта” і “Рідна школа”, редактор журналу “Правда” (1876 – 1880), засновник і перший редактор газети “Діло” (1880 – 1883), найбільшої української газети в Галичині, що майже безперервно виходила від 1880 до 1939 років. В. Барвінський підтримував зв’язки з П. Кулішем, М. Драгомановим, М. Костомаровим. З 1872 р. В. Барвінський служив у львівських адвокатських канцеляріях, водночас працював на громадській ниві. 30 листопада 1880 р. він

організував перше українське народне віче у Львові, учасники якого вимагали від австрійських властей поліпшення державно-економічного становища галицьких українців, надання їм політичних, економічних, культурних прав.

В. Барвінського, не дивлячись на молодий вік, вважали провідником партії народовців у Галичині. На його передчасну смерть відгукнулися найвизначніші галицькі діячі того часу, зокрема, Іван Франко, який написав вірш “На смерть бл. п. Володимира Барвінського дня 22 січня (3 лютого) 1883 р.”. В українську літературу він увійшов як автор публіцистичних статей і прозових творів, зокрема повістей “Скошений цвіт” (1877) і “Сонні мари молодого питомця” (1879), надрукованих під псевдонімом Василь Барвінок.

Традиції, закладені основоположниками “Просвіти”, зокрема, братами Барвінськими, продовжили у її проводі та у діяльності тернопільської філії захисники прав галичан адвокати Євген Олесницький (1860 – 1917) та Володимир Лучаківський (1883 – 1903), відомий також як автор оригінальних творів та перекладів близько 20 п’єс для “Руської бесіди”, перший бургомістр-українець міста Тернополя, котрий багато зробив для розвитку культури та рівня життя міщан.

Так, знаменним для історії культури нашого краю стала акція тернопільських просвітян, приурочена приїзду архикнязя Рудольфа у 1887 році, до організації якої долучилися О. Барвінський, В. Лучаківський, отці Й. Вітошинський та А. Крушельницький, які організували виступ хору (із 122-х учасників), етнографічну виставку, музично-драматичну композицію – вшанування І. Воробкевича [2].

Видатний вклад у розвиток духовності та культури краю внесли голови філії доктор права Сидір Голубович (1873 – 1936), уродженець с.м.т. Товстенке (Чортківський р-н), отець Євстахій Цурковський (1847 – 1925), парох сіл Нове Село (Підволочиський р-н) та Настасів (Тернопільський р-н), де опікувався читальнею понад 38 років; доктор права і журналіст Степан Баран (1879 – 1953), який працював в адвокатській конторі доктора А. Чайковського в Бережанах; професор Іларіон Брикович (1881 – 1942, вбитий у Верхньоуральській тюрмі), викладач Тернопільської гімназії, який справив значний вплив на виховання особистості кардинала Йосипа Сліпого, політично-просвітницького лідера Василя Мудрого, провідника українських націоналістів Ярослава Стецька.

Підсумовуючи наведений огляд етапів становлення тернопільської філії, особливо варто

підкреслити значення плідної пастирської і просвітницької діяльності опців церкви: згадуваних вище Григорія Барвінського, Амвросія Крушельницького, Івана Гурґаля (с. Великі Бірки біля Тернополя), Ісидора Глинського, який організував читальні у селах Буцнево, Середниках, отців Омеляна Волянського і Михайла Осадци, які керували читальнею в с. Малий Ходачків, отця Василя Мельника, пароха Зарваниці (згодом – у Бучачі). Значну частину свого життя віддав просвітянській справі о. Степан Мохнацький, спочатку як парох с. Малі Бірки на Скалатщині, згодом 33 роки був головою повітової теребовлянської філії.

Красномовними є факти з історії “Просвіти” с. Кам’янки (Підволочиського району). Отця Й. Грицяя, організатора читальні “Просвіти” (1910 р.), у березні 1941 року було засуджено за патріотичну громадську діяльність до розстрілу (згодом замінено на 10 років позбавлення волі), а 28 червня 1941 року при відступі радянських військ його розстріляли на дверях тюремної камери. Кам’янецькою філією керував також о. Семен Стецько (батько Ярослава Стецька).

В контексті висвітлення культурно-просвітницького життя краю варто згадати ім’я отця Остапа Нижанківського, відомого громадсько-політичного діяча, композитора, диригента, організатора філій “Просвіти” у ряді міст та сіл нашого краю, зокрема у Качанівці на Підволочисьщині [4, 59]. Великою є його заслуга в організації “Бояна” у Бережанах, перший концерт якого на честь М. Шашкевича відбувся 5 грудня 1893 року і завершився “Слов’янськими гімнами” композитора. Свою просвітницьку і мистецьку діяльність О. Нижанківський продовжив у “Стрийському Бояні”.

З діяльністю Бережанського та Тернопільського “Боянів” (1901) були тісно пов’язані представники родини Барвінських, зокрема Євгенія, згодом Василь Барвінські, які брали участь у мистецьких акціях товариства у Тернополі, а після переїзду родини – у Львові.

Починаючи з 1906 року, “Просвіту” очолювали доктор Євген Олесницький (1860 – 1917) (усього 4 місяці), уродженець с. В. Говилів (Теребовлянський р-н), відомий економіст, громадсько-політичний діяч, та Петро Огоновський, педагог, автор шкільних підручників.

1 листопада 1910 року головою Товариства став судовий радник Іван Кивелюк (1860 – 1921), уродженець м. Скалат, який виконував ці обов’язки аж до 1922 року. За його головування “Просвіта”, попри тяжке воєнне лихоліття, досягла

значного успіху, так, було прийнято новий статут (1912), який поставив завдання широкої культурно-освітньої роботи.

Наприкінці 1913 року “Просвіта” мала 77 філій і 2648 читалень, масово створювалися бібліотеки. Важливе місце у просвітній праці посіли виклади і відчити, “курси вищої освіти”, курси навчання неписьменних. “Просвіта” підтримувала жваві зв’язки з українцями Закарпаття, Хорватії, Боснії, Сполучених Штатів Америки, з багатьма освітніми організаціями.

Російська окупація Львова завдала значної шкоди “Просвіті” і національно-культурному життю краю загалом. Так, утворене “Галицько-Буковинське губернаторство”, на чолі з графом Г. Бобринським, намагалось придушити національний дух Галичини. Було знищено бібліотеки, читальні, репресовано активних діячів, багато з них змушені були виїхати за межі Галичини. Діяльність товариства активізувалась у 1918 році, у часі державної незалежності, допомагаючи сформувати уряд ЗУНР, розгортаючи національно-культурне будівництво.

На зламі 20 – 30-х років окупаційна польська влада розпочала брутальний наступ на українську культуру: значно скоротилося число читалень і безпосередніх членів “Просвіти”, організація завдала великих матеріальних і людських втрат: заарештовано та вивезено до табору інтернованих біля Кракова голову Товариства Івана Кивелюка, який невдовзі після ув’язнення помер. Про страшні наслідки “пацифікації” (умиротворення) свідчать численні арешти просвітян, руйнування будинків, бібліотек “Просвіти”, обійсть національно свідомих опців (для прикладу, Євгена Лопатинського), арешти голови Збаразької філії Тараса Зілинського, акт принизливого тілесного катування відомої просвітянки та письменниці Івонни Блажкевич, інших активних діячів-просвітян. Після 1937 року польська влада закривала читальні, особливо на північно-західних землях, а комуністичні агітатори намагались через низові читальні пропагувати “великі перетворення” за Збручем. У таких умовах 8 червня 1939 року відбувся останній загальний збір Товариства, який обрав головою отця Юліана Дзеровича. 1939 рік став останнім роком існування “Просвіти” на наших землях.

**Висновки.** Резюмуючи, слід підкреслити фундаментальний вклад товариства у розвиток національної самосвідомості українства, у піднесення його матеріального, духовного і, особливо, культурно-освітнього рівня. Рух за українську читальню, рідну школу, національне музичне, художнє, театральне мистецтво виплекав

## МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

цілі покоління свідомих українців, діяльних патріотів, культурних освічених українських родин, серед яких – родина Барвінських.

На різних теренах нашого краю діяльність “Просвіти” була спрямована на виконання установчої мети товариства, виголошеної на його першому зборі отцем Й. Заячковським: “Тримайтеся “Просвіти”. Вона виведе наш народ на шлях волі й самостійності”.

Ця мета здійснювалася всупереч тиску метрополій, за обставин власної бездержавності, відсутності офіційної інституціональної підтримки, браку матеріальних коштів, лише завдяки жертвості національно свідомих українців різних соціальних положень та статків, які вірили в українську ідею і самовіддано працювали для її здійснення. “Історично “Просвіта” стала матір’ю

українських товариств. Вийшовши з однієї української гілки – Галичини, вона стала самостійною, всенародною, школою державності у чужій державній системі, підготувала листопадові події 1918 року, акт Соборності у 1919 році, героїку ОУН – УПА” [1, 4], заклала основи процесів сучасного державотворення України.

1. Алексієвець М.М., Зуляк І.С. Діяльність “Просвіти” у національно-культурному відродженні Східної Галичини (1868 – 1914). – Тернопіль, 1999. – 184 с.

2. Барвінський О. Спогади з мого життя / Упор. А. Шацька, О. Федорук. – К.: Смолоскип, 2004. – 528 с.

3. Головин Б. Нації негасний смолоскип. Статті. Інтерв’ю. Спогади. – Тернопіль: Просвіта, 2003. – 340 с.

4. Осінчук Г.В. “Просвіта” на Підволочисьщині (короткий історичний нарис). – Тернопіль, 2002. – 158 с.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2008.

УДК 78.09 (477) “ХХ”

Євген Марченко, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу

Дрогобицького державного педагогічного університету

імені Івана Франка

## МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

У статті розкривається концепційність музично-педагогічної діяльності композитора та педагога. Аналізуються його основні педагогічні принципи і думки, спрямовані на розвиток професійної та загальної музичної освіти.

**Ключові слова:** фортепіано, композитор, педагогічний репертуар, піаністи.

“В. Барвінський є визначним представником української музичної культури ХХ ст. В її історію він увійшов, як композитор, піаніст, музичний критик, диригент, педагог, організатор музичного життя”.

С. Павлишин.

**П**остановка проблеми. Професійне становлення майбутнього педагога-музиканта, як цілісний процес, значною мірою залежить від освіти, яка формує духовний потенціал особистості. Загальна криза у музичному вихованні, що спіткала сучасне суспільство, актуалізує творчий пошук шляхів забезпечення максимальної ефективності у підготовці майбутнього спеціаліста. Таке завдання зумовлює необхідність повернутись до кращих традицій, орієнтованих не тільки на засвоєння знань взагалі, а на цінності, які надовго визначають життєдіяльність і продуктивність роботи у плані педагогічної стратегії. Яскравим

віддзеркаленням цього є спадщина прогресивних музично-педагогічних діячів, серед яких значне місце належить вивченню педагогічних принципів Василя Барвінського.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Життю та творчості В. Барвінського присвячено чимало наукових досліджень, монографічних праць, в яких його спадщина аналізується під тим чи іншим кутом погляду. Зокрема, його внесок у розвиток української музичної культури оцінили С. Павлишин, Р. Савицький-мол. (США), С. Людкевич, М. Загайкевич, В. Витвицький, В. Грабовський, О. Німоліч, Л. Філоненко та ін.

Педагогічні принципи та естетичні погляди